

Pendirjevček.

(Zgodba o gorjanskem vragu.)

am doli med dravsko in savsko banovino se vlečejo temni Gorjanci s svojimi skritimi čari in prelestnimi bajkami. Stoletne bukve se menjavajo s prostranimi košenicami in cvetočimi livadami, položni bregovi in vrto glave stene, goličava in pragozd.

K vrhu gorjanskega glasnika Trdine se stiska Sveti Miklavž, ki spušča svoje strmo pobočje 700 m globoko v šumno Pendirjevko, gorjansko hčerko.

Pod temi pečinami se je rodila, skozi bujno goščavje si utira pot preko skal in stezà, mimo nagromadenih debel in preperelih hlodov. Enostavna, a večno lepa je njena kramljajoča govorica. Pripoveduje o davnih prigodah in skritih lepotah gorjanske soteske, ki ji je dala ime in ki jo poznajo le podgorski drvarji in redki lovci. Česa vsega ne ve o gorjanskem možu in njegovih škratih, o divjem lovu, o vilah in o pendirjevskem vragu.

Ta se je držal v Hudi peči, prirodni trdnjavi iz silnih pečin gori nad živahnim potokom. Svojo vročo peklensko kri je hodil hladiti v bistro Pendirjevko in dražiti njenega mlinarja tam pod Minutnikom.

Mož je imel to slabo navado, da je prepogosto na dan klical črnega Hudopečana v rdečih hlačkah in zeleni suknjici. Pa je ta priskakal po svojih roženih kopitih in mahnil s košatim repom po vodi, da se je v trenutku zmočilo vse mlinarjevo žito. In spet jih je mlinar poklical tri sto, brcnil pa ga je le eden v mrzlo vodo, da se je potem za nekaj dniboljšal.

Muhast je bil »Pendirjevček«, jako muhast. Rad je nagajal, pa je tudi rad pomagal. Kmetje so ga že poznali in so ga vedno radi slušali.

Ko so kosili, je zatulil z Gorjancev: »Raztresaj, bom sušil!« Po sijalo je solnce, potegnil veter in seno je vidoma bledele.

Če je ob košnji ali ob žetvi zakričal: »Zdevaj!«, je bilo kaj hitro treba spraviti pod streho, kar se ni smelo zmočiti, ker so se kmalu za svarilom pripodili čez Gorjance črni oblaki in stresli svojo časih tudi ledeño vsebino na lepo orehovško polje.

In tudi pozimi, ko je njegovo gorjansko domovje počivalo pod debelo snežno odejo, si ni dal miru in je opozarjal kmete, kdaj je čas posekane hlode prožiti v dolino, in kdaj je primerno, jih vlačiti na daljne domove.

»Proži! Vlači!« se je glasil opomin. Kdor ga ni poslušal, tisto leto ni spravil drv iz Gorjancev. To je namreč mogoče le pozimi ob trdem zmrzlem snegu, »na vlak«.

Dobro je vedel »Pendirjevček«, da mu ni stalnega obstanka v Gorjancih, in često je pravil drvarjem, da ga bosta pregnala šepasti duhovnik in blagoslovljeni junček, ki bo mukal po Gorjancih.

Res so pobožni dolinci postavili vrh hriba cerkvico svetemu Miklavžu v čast. In zamukal je iz njegovih lin blagoslovljeni junček — Miklavžev zvon.

Strašno je bobnelo po vragovih ušesih. Potem pa je prišel še pobožni šentjernejski župnik, ki ni hodil kot drugi ljudje, temveč je malo poskakoval. In poskakoval je tudi »Pendirjevček«, ko je župnik škropil proti Hudi peči in mrmral razne zakletve, da so ubogemu dolgorepcu kar kosti škripale. Pa se je upiral.

»Ne boš me prepodil! Tudi sam nisi brez greha: ukral si materi jajce!« je rohnal nad starim duhovnikom.

»Bridko sem to obžaloval in petdeset let že ne jem zato jajce!« ga je zavrnil užaljeni župnik in pridejal najizdatnejši blagoslov, ki se je zapičil vragu v mozeg, da je dirjal kot brezumen čez Hudo peč in za vrhom skozi prastare šume, ki so kar ječale pod njegovimi kopiti, doli proti Sušicam. Tulil in divjal je tako, da je župnikovemu spremstvu ledenela kri po žilah; župnik pa je molil in blagoslavljal. Miklavžev zvonček je cingljal in vrag je bežal in lomil pod seboj vse, kar je dosegel.

Še danes naziva ljudstvo tiste gozdove »Na polomu«.

Iz Miklavževih lin še muka blagoslovljeni junček, razborita Pendirjevka še vedno žubori svojo neskončno pesem, le njega ni več po skritih gorskih kotanjah, ki z njim strašijo mame svoje male poredneže, njega ni več v Gorjancih — rdečehlačega kopiteža in rogača, šaljivca in nagajivca — Pendirjevčka.

I. E. RUBIN:

Luca.

(Konec.)

dkod pa jo poznate?« je izpraševal častnik, a Jovo ni mogel odgovoriti. Odvezal je Luco od voza, jo objel okoli vratu in tako sta slonela drug ob drugem nekaj časa.

Šele pozneje smo izvedeli vso povest:

Bilo je pred štirimi leti, v začetku svetovne vojne. Avstrijske in madžarske čete so napadle Srbijo od dveh strani in prekoračile na mostovih Savo in Drino. Razvili so se strašni boji okoli Šabca. Vsa mala Srbija je bila pripravljena, da brani domovino pred sovražnim vpadom.

Ne le vojska, ampak ves narod z vsem, kar je imel, z vozovi, orožjem in živino je hitel v boj, da zadrži sovražnika na meji, saj je vedel, da prihaja rušit in požigat njegove domove in da hoče moriti brez usmiljenja žene in otroke, da uniči srbski rod, ki so ga Nemci in Madžari tako sovražili. V četi